

Visitasedrag Nord Rana og Sjona 17.03.2019.

«Kom og spis»! Det var Jesus selv som sa dette til disiplene sine da de kom inn fra sjøen og han stod som den oppstandne på stranda og ventet på dem. Jesus innbød til måltid og fellesskap.

Og nettopp måltid og fellesskap er inntrykkene vi sitter igjen med etter visitasdagene i Nord-Rana og Sjona menigheter. Vi har møtt mennesker og menigheter som er gjestfrie og rause, og hvor kaffekoppen alltid er tilgjengelig. Derfor er det nesten litt symbolsk den gaven biskopen fikk fra arbeidsstua på Nærmiljøkvelden: Et handlenett laget av kaffeposer.

«Kom og spis». Ordene fra Jesus handler både om det menneskelige fellesskap rundt en kaffekopp og rundt et måltid, OG om fellesskapet rundt Herrens eget bord, i nattverdens fellesskap. Å være kirke handler både om å invitere til fellesskap med Jesus selv og til fellesskap oss imellom. Denne vekselvirkningen har vi sett mye av i menighetene her disse dagene.

Fra 11.-17. mars 2019 har biskopen i Sør-Hålogaland vært på visitas i Nord-Rana og Sjona menigheter. Førrige visitas i menighetene var i februar 2008 i Nord-Rana, Røssvoll, Nevernes og Sjona, ved biskop Tor B. Jørgensen.

Forut for visitasen har menighetene sendt inn en visitasberetning som forteller om arbeidet i menighetene, og som sier noe om endringene som er skjedd de siste årene. Forut for visitasen har også prost Karianne Egeberg Gullfjell hatt en kontorvisitas, og biskopen har hatt samtaler med de ansatte. I etterkant av visitasen vil vi også ha et møte med alle prestene i prostiet, hvor utfordringene og arbeidet i hele Rana vil være hovedtema. Jeg har i min visitaspraksis ønsket å legge inn slike prestemøter, nettopp fordi alle prestene er ansatt i hele prostiet, og dermed har et forhold til alle menighetene i prostiet.

Menighetenes ansatte har laget et forslag til program for visitasen som viser bredden i menighetens oppgaver, og biskopens fastsatte program har i all hovedsak fulgt dette forslaget.

En bispevisitas er en rettslig og institusjonalisert ordning, og definerer det viktigste en biskop gjør i sin tjeneste. Visitasen skal «legge forholdene til rette for aktivt engasjement og stadig fornyelse av den evangelisk lutherske folkekirke i Norge», som det står i visitasreglementet. Formålet med visitasen er å støtte, inspirerer og veilede menigheter og ansatte og gjøre kirkens nærvær synlig i samfunnet.

Kirkefagsjef Torkel Irgens fra Sør-Hålogaland bispedømmekontor og prost Karianne Egeberg Gullfjell har deltatt sammen med biskopen, og vi har møtt både ansatte, menighetsmedlemmer, råd og utvalg i menigheten disse dagene.

Dette visitasforedraget skal oppsummere hva vi har opplevd, samt gi noen utfordringer til videre arbeid i Sjøna og Nord-Rana menigheter.

Jeg vil samle dette under følgende overskrifter:

1. Menighetsrådenes ledelsesansvar
2. Gudstjenester
3. Dåp og trosopplæring
4. Forholdet skole kirke
5. Diakoni
6. Misjon
7. Grønn menighet
8. Samisk kirkeliv
9. Frivillighet
10. Kirkemusikk og kulturarrangement
11. Kirkehus og kirkekunst
12. Samarbeid med andre menigheter i Rana, og med fellesrådet
13. Økumenikk
14. Kirken og kommunen
15. Kirken i samfunnet

Til slutt vil visitasforedraget munne ut i noen utfordringer til menighetene.

1. Menighetsrådenes ledelsesansvar.

Begge menighetene har menighetsråd med dedikerte medlemmer som har stor kjærlighet og interesse for kirkene og det som drives der, samt for vedlikehold av kirkene. Dette er et godt utgangspunkt for å drive menighetene på en god måte. Menighetsrådene har en viktig rolle i vår kirkeordning. Kirkeloven sier at de skal ha sin oppmerksomhet rettet mot «det som kan vekke og nære det kristelige liv». Selv om det er de ansatte som utfører mye av det arbeid som foregår i menighetene vil jeg understreke menighetsrådenes ansvar.

Menighetsrådet representerer det allmenne prestedømme, og er valgt av menigheten selv til sin tjeneste. Når et nytt menighetsråd velges bør det derfor presenteres på en gudstjeneste og tas spesielt med i forbønnen i denne gudstjenesten.

Alle menighetens planer og liturgier skal være forankret i menighetsrådet, og endringer i liturgien skal vedtas av rådet.

I **Nord-Rana menighet** vil vi påpeke det gode i at menighetsrådet arbeider etter et årshjul, og i løpet av et år er innom de ulike grenene i menighetens arbeid.

Sokneprestens rolle i menighetsrådet er ikke å være representant for de ansatte, men for embete. Det er derfor viktig at menighetsrådet har en selvstendig informasjonskontakt med de øvrige ansatte, og biskopen vil anbefale at det minst en gang i året er et fellesmøte hvor ansatte og menighetsråd møtes og samtaler om arbeidet som drives og arbeidet som planlegges.

Nord-Rana menighet er en stor menighet med mange aktiviteter. Dette fordrer en god ledelse i det daglige, hvor ansatte og menighetsråd møtes og samtaler om arbeidet som drives og arbeidet som planlegges. Det kan være en ide at en av de ansatte får i sin arbeidsavtale å ha ansvar for daglig ledelse i menigheten.

En person som formelt har dette ansvaret vil kunne være bindeledd med menighetsrådet og fellesrådet, og også mellom menighetsrådet og de ansatte og ikke minst ha et formelt ansvar for koordinering av arbeidet i menigheten. I dag foregår dette arbeidet mer uformelt fordi mange tar ansvar, men det er sårbart.

Det er gledelig å høre at det allerede er noen som har sagt ja til å stille på valgliste ved høstens menighetsrådsvalg. Biskopen vil påpeke viktigheten av å ha et bredt sammensatt menighetsråd, og kanskje spesielt prøve å få med unge foreldre med barn som er med i menighetens trosopplæringsarbeid.

For **Sjona menighetsråd** vil biskopen påpeke den store innsatsen som er gjort for kirkehuset, og iveren for å beholde dette som et samlingssted i bygda. Menighetsrådet bør drøfte hvorvidt de fortsatt skal bruke menighetshuset på Utskarpen, og vurdere det opp mot bruk av Sjona kirke. Det er viktig å bekrefte Sjona kirke som kirke for hele soknet, og ikke minst skape arenaer som gjør at kirken oppleves som aktuell. Da kan det hende at aktivitetene skal samles i kirken. Kirken har fasiliteter som både gjør det mulig å ha møter, konserter, kirkekaffe, konfirmantarbeid og trosopplæringstiltak der. Det nye orgelet som menigheten har samlet inn til, er viktig i dette arbeidet. Menighetsrådet påpeker at det er viktig at de har en prest som de kan forholde seg til, selv om Sjona ikke har egen sokneprest. Dette er både prostens som fordeler prestedtjenesten på menighetene og biskopen opptatt av å legge til rette for.

Menighetsrådet har også planer for utearealet rundt kirken, og det vil øke verdien av kirkens bruk.

2. Gudstjenesteliv

Etter de seneste omleggingene er gudstjenesteantallet, antallet forordnede gudstjenester, på søndager og helligdager i Nord Rana menighet 33 og for Sjona 14. Det er vanskelig hvis en menighet får under **en** gudstjeneste i måneden, da vil det gå ut over ønske om å ha en jevn gudstjenestemenighet.

I **Sjona** er det vanskelig å samle folk til ordinære gudstjenester, og menighetsrådet er opptatt av å være i dialog med kirkeverge og prost for å legge til rette for gudstjenester de dagene det er størst mulighet for å samle folk. Dette vil alltid være etter vurdering av de øvrige behov i Rana fellesrådsområde, men biskopen ser at dette er viktig, og at prost og kirkeverge fortsatt må se på hvordan dette skal løses samlet for de mindre menighetene. En løsning, som allerede er noe i bruk, kan være å ha kveldsgudstjenester for å kunne dekke opp med bemanning. Ikke minst er det viktig at trosopplæringstiltakene er godt tilrettelagt knyttet til gudstjenestene, og det er gledelig at det nå er startet et barnekor i Sjona. Vi fikk oppleve deres debut under visitasen.

Menighetsrådet er opptatt av at konfirmantene fra Sjona skal delta på noen gudstjenester i sin egen kirke, og dette er synspunkter som må tas inn i planleggingen av konfirmasjonsundervisningen.

I **Nord-Rana** har også gudstjenesteantallet blitt redusert, og det er nå gudstjenester annenhver søndag i menigheten. Trosopplæringstiltak legges også her til gudstjenesten og det er åpenhet for å ha dåp når folk ønsker det. Det er leke medliturger og tekstlesere, men her tror biskopen det er mulig å arbeide med å få med enda flere, og å sette dette inn i et system. Noen menigheter har gudstjenestegrupper som tar ansvar for tekstlesing, medliturg tjenester, kirkevertordning og kirkekaffe etter en turnus. Med det gode frivillighetskorpset menigheten har ville dette kanskje være mulig. I et slikt arbeid kan også konfirmanter og konfirmantforeldre, og dåpsforeldre/familier være med.

I samtalen om gudstjenesten kom det frem at Nord-Rana har en lørdagsmenighet og en søndagsmenighet, da tenkes det på den store gruppen barn og voksne som samles til Lørdagsklubben. Biskopen er opptatt av at dere våger å tenke nytt om dette, kanskje kan foreldre og barn fra lørdagsklubben

være involvert i en gudstjenesteplanlegging, og kanskje kan menigheten søke biskopen om å bytte en søndagsgudstjeneste til lørdagsgudstjeneste i regi av lørdagsklubben et par ganger i året. Det er viktig at også lørdagsmenigheten møtes av nattverd og ordets fellesskap i gudstjenesten. Et viktig perspektiv inn i arbeidet med gudstjenesten er at det er viktig å ikke lage arrangementer i kirken som oppleves som at det bare er for noen få, den offentlige rammen rundt gudstjenesten gjør oss til en folkekirke.

I arbeidet med gudstjenestene er det vesentlig å ha en god informasjonsstrategi. Ytteren kirke ligger strategisk til i bydelen, og her er det mulig å koble organisasjoner i nabolaget nærmere opp til kirken. Hele 80 % av befolkningen er medlemmer av Den norske kirke, og det betyr at vi skal være frimodig på evangeliets og kirkens vegne

3. Dåp og trosopplæring

«På sammen måte som nyfødte må lære livet å kjenne, må de dømte lære å kjenne den troen de er dømte til, slik at de kan leve og vokse i den kristne tro». Et av de beste kjennetegnene på trosopplæringsreformen, er at den stadig er i utvikling.

Flere av menighetene i Indre-Helgeland kom tidlig med i prosjektfasen av trosopplæringsreformen. Mo menighet i 2004, med prosjektet «Livsnær kirke for alle». Nord-Rana i 2005, med prosjektet «I min Fars hus». Dette var et sør-samisk prosjekt, der målet var å kartlegge behov og utvikle tiltak for dåpsopplæring i sør-samisk kontekst. I tillegg ble Hemnes prosjektmenighet i 2004.

Fra 2014 ble alle menighetene i prostiet innfaset i reformen, og har utviklet lokale planer for trosopplæring for alle dømte fra 0-18 år.

Det er imponerende å se alt det trosopplæringsarbeidet som er bygget opp, og som drives av menighetene i Rana. Dette står i en god helhetlig og planmessig sammenheng, med lange og gode tradisjoner.

Alle disse aktivitetene er en del av trosopplæringen i Den norske kirke, med overskriften: «Størst av alt er kjærligheten». Det er stor kompetanse blant de som jobber med dette, med prosjektleder Trond Aarhun i spissen, sammen med menighetsarbeider Reidun Sperstad og menighetspedagog Berit Moss. Det er viktig at trosopplæringen både har høy kvalitet og et godt bibelsk innhold, tilpasset de ulike aldersfasene.

Biskopen sendte før jul, et brev til alle menighetene i bispedømmet, med en oppfordring til å gjennomgå de enkelte lokale trosopplæringsplaner, med et særlig fokus på realisme og innhold. Videre er det nødvendig å vurdere: hvem er det vi ikke når med vårt arbeid? Dette bør drøftes i jevnlig felles møter mellom menighetsråd og de ansatte som arbeider med trosopplæring.

Til høsten er det kirkevalg, med valg av nye menighetsråd. I en aktiv menighet med mange involverte, kan nye medarbeidere enklere involveres, når de ser hva som er målet med arbeidet.

Det er gledelig å se at dere satser på ledertrening av ungdommer som ønsker å være medarbeidere på trosopplæringstiltak og leirer. MILK kurs (mini-leder kurs) for ungdom etter konfirmasjonstiden i samarbeid med Norges KFUK-KFUM, er en god arena for å utruste nye og unge medarbeidere.

Vår kirke står overfor store utfordringer i forhold til rekruttering av nye medarbeidere til kirkelig tjeneste. Her må vi tenke både langsiktig og arbeide på et mangfold av områder. Å bli utfordret til lederoppgaver innenfor trygge ramme, er et godt utgangspunkt for rekruttering til kirkelig arbeid.

Det er naturlig at konfirmantene er synlige og integrerte i den lokale kirke og gudstjenesteliv, både i Sjøna og her i Nord-Rana. Når det blir endringer på antall gudstjenester med de nye gudstjenesteforordningene, er det viktig å planlegge hvilke gudstjenester konfirmantene skal delta på. Hva skal være felles, og hva skal foregå i den enkelte menighet? Her må både ansatte og menighetsråd involveres.

Sør-Hålogaland bispedømme inviterer årlig ungdommer fra hele fylket til ungdommens kirketing (UKT). Dette skal være i Bodø nå i begynnelsen av april, og hver menighet kan sende to ungdomsdelegater. Dette er en sentral del av det kirkelige ungdomsdemokratiet.

Rana er en aktiv by der mange ungdommer, og unge voksne, bor, studerer og arbeider både på videregående skole og på campus Helgeland i regi av Nord universitet og Universitetet i Tromsø. Tiltaket «Hybelmat» er et viktig diakonalt arbeid for ungdom på videregående skole. Her kan kirke videreutvikle samarbeidet med kommune om «Oppvekst og kultur».

I møte med Rana kommune fikk vi bl a presentert Kommuneplanen for 2017-2027, der livskvalitet og mestring er at av de sentrale satsningsområder og strategier. Livskvalitet og mestring, samsvarer godt med rammeplan for trosopplæring som har «livstolkning og livsmestring» som kjernebegreper.

4. Forholdet skole kirke

Det er et godt samarbeidet mellom kirke og skole, og kirke og barnehager. Vi har fått møte barnehager og skoler, både i Nord-Rana og i Sjona.

Her er det bygget opp gode tradisjoner og relasjoner over tid. Det er viktig å forankre dette gode samarbeidet i gjensidige avtaler. Det skaper trygghet for både skolene, barnehagene og kirken, i forhold til hvilke rammer og innhold som samarbeidet har. Det gjør det også mer forutsigbart og enklere å gjennomføre når der kommer nye folk i både skole og barnehagene.

Dette samarbeidet kan omfatte både besøk ved høytidene, jul, påske, pinse, besøk med ulike tema: kirkekunst, kristne symboler, kirkemusikk, arkitektur med mer.

I Nord-Rana er avstandene til kirka korte, siden kirka ligger så sentralt i bydelen. I Sjona kan menigheten utarbeide ordninger for å bidra økonomisk, slik at både barnehagen og skolen kan komme til kirka for å delta på både besøk, samlinger, og barnehage og skolegudstjenester. Slik befestes kirken som lokalsamfunnets eie.

Historisk sett har det alltid vært et tett forhold mellom skole og kirke. Frem til siste del av 1900-tallet var skolen en viktig arena for kirkens dåpsopplæring, sammen med tradisjonsformidling i hjem og kirke. En av hovedgrunnene til at kirken har innført trosopplæringsreformen, er at skolens undervisning er endret. I dagens KRLE-fag får elevene kunnskap og kjennskap om kristendom og andre religioner, men ikke opplæring til tro og religiøs praksis. Det har kirken og den lokale menighet ansvar for gjennom det stedegne trosopplæringsarbeidet. Skole-kirke samarbeidet er derfor **ikke** en del av trosopplæringen, men har likevel en stor verdi.

Dette samarbeidet er alltid på skolens premisser, og det skal ikke inngå i menighetens trosopplæringsplan. Når skolen underviser om religion er det på helt andre premisser enn kirken. Vi underviser og driver trosopplæring fordi vi vil forkynne og overbevise, skolens undervisning er ikke forkynnende.

5. Diakoni

Det er gledelig å se den helt ferske og nye diakoniplan for kirke i Rana, som skal gjelde for 2018-2022, og omfatter alle seks menighetene i Rana.

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling, og uttrykkes gjennom de fire hovedpunktene: Nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

Prosesen med denne planen har vært lang og meningsfull, og har endt med en lokal plan for hver menighet og en felles plan for alle menighetene. Gjennom denne planen har dere tilgang til hverandres planer og kan hente inspirasjon og se nye muligheter. Det å ha egne diakoniutvalg i alle menighetene styrker gjennomføringen av diakoniplanen. Røssvoll, Sjona og Nord-Rana menighet har allerede aktive diakoniutvalg.

I den videre prosessen med planene bør det i tillegg komme en beredskapsplan, med tanke på spesielle situasjoner som gjør det nødvendig å legge til side våre ordinære oppgaver. Diakoniplanen er ment til å være et verktøy og et styreredskap til inspirasjon for kirka i Rana.

Videre er det viktig å se at diakoni omhandler alle livsfaser, både barn, unge, voksne og godt voksne. Mye av det som skjer i trosopplæringsarbeidet har et tydelig diakonalt fokus, bl a med å bygge fellesskap og vise nestekjærlighet. Det er her kaffekoppen og måltidet kommer inn, sammen med ønske om å være en åpen kirke hvor folk kjenner seg velkommen.

Når menighetene, og særlig konfirmantene, deltar i Kirkens Nødhjelps fasteaksjon, er **det** et synlig tegn på nestekjærligheten til og omsorgen for våre søsken i andre deler av verden.

Det er mye fokus på planer i vår kirke, både innen trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og gudstjenesteliv. Det blir stadig viktigere å se disse planene i en helhetlig sammenheng, som en **menighetsplan**. Ingen planer er laget for planens skyld, men de skal være et nyttig arbeidsredskap for de ansatte og menighetsrådet. Det blir spennende å følge de videre planene Kirkens bymisjon har for å etablere arbeid (i Mosjøen og) i Rana. Det vil på mange måter styrke kirka sitt nærvær i bybildet, særlig blant mennesker som trenger ekstra omsorg.

6. Misjon

Både Sjona menighet og Nord Rana menighet har misjonsavtaler, og det ofres til menighetenes misjonsprosjekt hvert år. I bispedømmets oversikt er det følgende misjonsprosjekt:

Nord Rana: Fotball krysser grenser, Misjonsalliansen, Landsbyutvikling på Madagskar, NMS og Normisjonsarbeid i Aserbadsjan.

Sjona: Menighetsutvikling i menighetene Santa Fe og Rio Preto i Brasil, NMS.

Det kan synes som om dette ikke helt stemmer med de misjonsprosjekt menighetene i realiteten har, og det er behov for en gjennomgang av dette i begge menighetene.

Biskopen er glad for at misjonsengasjementet i menigheten tydeliggjøres på gjennom misjonsavtaler.

Det ene misjonsprosjektet som vi under visitasen har hørt om i Nord Rana er økumenisk og knyttet til familien Gisnås sitt arbeid i Kenya. Den lokale forankringen dette arbeidet har i Rana gjør det mulig å trekke dette arbeidet inn i både konfirmantundervisning og gudstjenester. Men dette bør også gjelde de andre misjonsprosjektene. Misjonsrådgiver Bernt Aanonsen fra Sør-Hålogaland bispedømmekontor kommer på menighetsbesøk til Rana i mai, da vil det være en god anledning for begge menighetene å evaluere sine menighetsprosjekt og legge planer for hvordan disse skal aktualiseres. Misjon i dag er mye mer enn noe som er for spesielt interesserte, det dreier seg ikke i så stor grad at vi sender misjonærer ut, men at vi samarbeider med søsterkirker for å gjøre evangeliet kjent både gjennom lokale kirker og diakonale tiltak. Misjon vil derfor også være en naturlig del av diakoniarbeidet i menigheten, slik det også er uttrykt i diakoniplanen. Misjon kan også sees på som internasjonal diakoni, og her er fasteaksjonen til Kirkens nødhjelp som er godt integrert i menigheten viktig.

Misjonsengasjementet i menigheten bør årlig drøftes i menighetsrådet og stabs sammenheng.

7. Grønn menighet

I den felles diakoniplan for menighetene i Rana er det et kapittel som heter «Vern om skaperverket». Et av målene i dette kapittelet er at alle menigheter i Rana skal være grønne menigheter. **Nord Rana** menighet er nettopp blitt det, og biskopen er glad for det initiativ menighetsrådet og de ansatte har tatt for å

få dette til. Nå er det viktig å snakke sammen om hva dette skal betyr for menigheten, og det kan skje på et felles møte med ansatte og menighetsråd. Her vil både avfallssortering, bruk av minst mulig engangsbestikk og strømbruk være komponenter å samtale om. Samtidig er det også viktig at miljøengasjementet tydeliggjøres i gudstjenester og trosopplæring, særlig konfirmantarbeidet. Her vil det være mulig å tenke om en skal ha en miljøgruppe i tillegg eller i stedet for noen av de gruppene en har i konfirmantundervisningen, eller om friluftsgruppa kan ivareta dette.

Å feire gudstjeneste på skaperverkets dag eller med dette temaet er også en god strategi for å sette miljø og forvalteransvar på dagsorden, og dette kan gjerne gjøres i sammenheng med utegudstjenester, pilegrimsarbeid og i samarbeid med organisasjoner i nærmiljøet.

Rana kommune arbeider med å være en miljøbevisst kommune, og her kan det være gode samarbeidsmuligheter. I kirken tror vi at naturen er gitt oss av Gud, og vi er satt til å forvalte den på Guds vegne. Dette er et viktig anliggende for en kristen menighet å være opptatt av.

Sjona kirke ligger midt mellom fjære og fjell, og den tradisjonelle Kr Himmelfartsgudstjenesten som holdes ute på Flostrand, men som en ikke er sikker på er mulig å arrangere på samme måte lenger, kunne kanskje flyttes til kirkens uteområde å ha vern om skaperverket som tema. Her vil det være mulig å samarbeide med næringsliv som er opptatt av matproduksjon og bærekraft.

8. Samisk kirkeliv

Menighetene i Rana var tidlig ute med å implementere samisk kirkeliv i menighetens virksomhet. Det er gjennomført i alle menighetene at man bruker noen samisk ledd i gudstjenestene, og diakoniplanen understreker også den samiske tilstedeværelsen. Biskopen er opptatt av at det samiske i vårt bispedømme skal høres og synliggjøres selv om det ikke er noen med samisk bakgrunn tilstede, og at trosopplæringsmateriell og dåpsmateriell må være tilgjengelig på samisk, og at de ansatte gjør oppmerksom på det når de møter dåpsforeldre, barn i trosopplæringen og ungdom i konfirmasjonstiden. Ved å synliggjøre det samiske er vi en inkluderende kirke og vi tar vare på den kulturen som er en del av vår historie. Prosten har arrangert enkle liturgikurs for prestene i prostiet. I staben finnes det også kompetanse på samisk og det er et anliggende for alle at dette aktualiseres.

Diakoniplanen poengterer det samiske kirkeliv som viktig, og trosopplæringsplanen bør også ha dette perspektivet med. Det vil være naturlig at menighetene i Rana går sammen om å ha gudstjeneste på Samefolkets dag 6. februar.

9. Frivillighet

Både **Sjona og Nord Rana** menigheter har mange frivillige som stiller opp på forskjellig måte. Det har vi selv sett under visitasen, frivillige stiller opp til mange ulike arrangement, og deler av sin tid og kompetanse. De ansatte sier det aldri er vanskelig å be de frivillige. Og særlig i Ytteren kirke er det mange frivillige som nesten er med på noe ukentlig. Så er også denne arbeidskirken et godt redskap for frivillighet. I **Sjona** fortelles det om stor interesse når det er innsamling til formål i kirken, og det er lett å be om støtte. Det er viktig å understreke at når frivillige er med i menighetens arbeid så hjelper de ikke de ansatte. En menighet er som en kropp med mange lemmer står det i Det nye testamente, og alle døpte er del av menighetens kropp, og har både en naturlig plass i menigheten og naturlige oppgaver i menigheten. De ansatte og frivillige er på lik linje, og sammen skal de virkeliggjøre de mål menigheten har satt seg. Frivillig innsats kan være en fin måte å bli kjent med menigheten og kjenne seg inkludert i den på. Det er så viktig å understreke at alle oppgaver i en menighet er viktige og alle som utfører dem er verdifulle. Og det er også viktig å være opptatt av oppgaven som gjøres her og nå, og ikke om det er en oppgave som fordrer at du binder deg over lang tid. Det kan være en ide for menighetsrådet og årvisst ta opp temaet «frivillighet», og kanskje lage en plan for hvordan frivillighetsarbeidet i menigheten skal være. Slik kan en mer strategisk arbeide med å få flere frivillige og kanskje «annerledes» frivillige enn de man har med i dag. Det er fint å registrere at både Nord-Rana og Sjona menighet har årlige frivillighetsfester. Slike markeringer er naturligvis en takk til de som er med, men det er også en fin måte å vise hverandre det arbeidet som drives.

10. Kirkemusikk og kulturarrangement

Kantorsituasjonen har i det siste gjort at det ikke er så store ressurser til å drive utviklingsarbeid innen kirkemusikk. Men lokale kor som Båsmokoret bruker kirken til konserter, og Båsmo og Ytteren skolekorps er fast med på julegudstjenestene. Det er også solister som er villig til å stille opp på gudstjenester og konserter. I Ytteren kirke er det fire pianoer, og det er muligheter for sang og musikkaktivitet knyttet til trosopplæringstiltakene i kirken.

Ytteren kirke var arena for den store teknomessa «Bless you» som ble arrangert i februar 2019. Dette var et prosjekt som krevde mye ressurser, men som ble en stor suksess og fylte kirken med ungdom. Det er svært positivt at menighetsrådet stiller seg bak slike arrangement, og har åpenhet for ulike typer kultur og konsertarrangement i kirken. Slik åpner vi kirken for nye mennesker.

11. Kirkehus og kirkekunst.

Sjona kirke ble bygd som er skolekapell i 1916, og ble i 2003 vigslet som kirke. De gamle skolekapellene er det få igjen av i bispedømmet, og slik sett representerer Sjona kirke en historisk kulturskatt. Sjona menighet lå tidligere under Nesna, og det er fascinerende å lese om de endringene kirken og menigheten har gjennomgått og hvor kampene for kirke og kirkehus har vært lokalisert. På 1960-tallet var det et sterkt ønske om å bygge kirke på Utskarpen. Denne historien kan være et apropos til vår tids kirkedebatt og vår tids nødvendige endringer. I 2016 ble det markert 100-årsjubileum i Sjona kirke, og i forbindelse med det ble kirkerommet gjort lysere og mer funksjonelt. I dag fremstår kirken som godt vedlikeholdt og med et innbydende uttrykk. Det er vakkert kirkesølv i kirken, og altertavla av Filip Emmanuel Olsen har motiv fra fortellingen om Marta og Maria. Den kan meget vel brukes i trosopplæringsarbeidet som en av de sentrale fortellingene i Det nye testamente. Prekestolen er fjernet, og lesepulten brukes som prekestol. De to prekestolkledene kirken har bør brukes på denne lesepulten. Kirken har to gode messehagler, en rødilla fra ca 1916, og en ny hvit laget av Bente S Høyen.

Dette ser ut til å fungere godt. Dersom det er flere som ønsker å gi kirken gaver er det behov for både lilla og grønn messehagel. Den spesielle utformingen med skjell på lysgloben gir en fin symbolikk, skjell minner oss om fjæra nedenfor kirka, men er også et gammelt kristens symbol for oppstandelsen.

Ytteren kirke er en moderne arbeidskirke fra 1976. Kirken er tidstypisk, og arkitekturen understreker at her skal hele menigheten kunne samles til aktiviteter hele uken. Det er flere kunstuttrykk i kirken, vi nevner Jakobs stigen i kirkesalen, dette brukes mye i trosopplæringen. I gangen henger et vakkert relieff med teksten Hymne til Josef og Maria-figur. Selve kirkerommet har en spesiell talende altertavle laget av Titti Hovig. Lyssettingen på denne ble endret ved renovering av taket, og Kristusfiguren får ikke det uttrykket som var tenkt. Flere i menighetsrådet mente man burde se på om det var mulig å gjøre noe med det. Altertavlens mange relieff er gode å bruke i konfirmantundervisning

og annen trosopplæring, og også i gudstjenestesammenheng. Nærheten i figurene bringer budskapet til oss på en tydelig måte.

Ytteren kirke har også fire messehagler av ulik type og med god kvalitet når det gjelder utforming og symbolikk. Den hvite er laget av Rigmor Rødberg, og den lilla av Olav Ryan. Menighetsrådet ønsker å skaffe nytt prekestoklede og antipendium i hvitt. Alteret er plassert slik at en kan forrette både mot menigheten og foran alteret. Det er god mulighet til både nattverd ved kneling og intinksjon, og begge deler bør brukes.

Begge kirkene har kirkekunst og arkitektur/historie som er betydningsfulle også i lokalmiljøet og det ytre miljø i området.

12. Samarbeide mellom menighetene i Rana

Siden sist visitas har det vært store endringer i samarbeidsrelasjonene mellom menighetene i Den norske kirke i Rana. Trosopplæringsreformen som ble implementert i 2009 er organisert slik at trosopplæringen koordineres av to ansatte, og det er en felles trosopplæringsplan. Dette er viktig for å ivareta helheten og det likeverdige tilbudet. Men denne måten å strukturere arbeidet på førte også til nye samarbeidsarenaer. Det samme gjorde prostireformen som kom i 2004. Prestene er nå ansatt i hele prostiet, og kan brukes til tjenester i alle menighetene i prostiet. Når prestene også i 2015 fikk arbeidstidsregistrering, betød det en helt annen planlegging av arbeidet. Prosten og kirkevergen har en viktigere rolle enn tidligere med å fordele de ansattes arbeidstid. Den gamle modellen med en prest og en menighet er ikke enerådende lenger. Dette er krevende både for de ansatte, for menighetsrådene og for folk som bruker kirkens tjenester. Likevel vil biskopen påpeke at det ser ut som om det er tjenlige strukturer i Rana, og at ressursene brukes på en god måte. Men disse endringene har bl.a. ført til at vi har færre presteressurser enn tidligere, og det fører igjen til at vi ikke kan ha samme aktivitetsnivå. Når vi i tillegg står overfor en meget krevende rekrutteringssituasjon når det gjelder prester, kantorer, kateketer og diakoner sier det seg selv at vi må tenke nytt. I samtalen med menighetsrådene tok vi dette opp. Vi må bruke både vikarer og ansette personell uten formell kompetanse, og vi bruker studenter som jobber og studerer samtidig. Mye av dette er en berikelse, fordi ulike mennesker bringer ulike erfaringer inn i arbeidsfellesskapet. Men det fordrer meget god ledelse og et godt og informativt samarbeidsklima. Biskopen ser at her er det nødvendig med samtaler mellom ledelse, ansatte og råd om hvordan en skal organisere

arbeidet, og det er nødvendig å tenke nytt. Ikke minst vil det være viktig å se på daglig ledelse av menighetens arbeid, og på samarbeidet mellom menighetsråd og fellesråd. Her er det mye godt å arbeide videre på i Rana-samarbeidet.

13. Økumenikk.

Under visitasen fikk vi ikke anledning til noe møte med de andre kristne kirkesamfunnene i Rana. Men vi kjenner til at det er flere samarbeidsprosjekt som er økumeniske, bl.a. misjonsarbeidet som familien Gisnås driver i Kenya, men også på tiltak i byen, bl.a. julekrybbeaksjonen i adventstiden. Biskopen vil forsøke å følge opp visitasen med en økumenisk samtale mellom kirkesamfunnene i Rana. Økumenikk er viktig for kirkene og troens rom i tiden fremover.

14. Kirken og kommunen

Under visitasen har vi hatt et konstruktivt møte med ledelsen i Rana kommune. Ordfører Geir Waage la ikke skjul på at Rana samfunnet står overfor store utfordringer, ikke minst fordi de store endringene på økonomi og overføringer gjør det nødvendig å tenke nytt om hvordan samfunnets tjenester skal organiseres. Likevel er Rana en kommune i vekst og med mange muligheter. Det satses mye på miljø og bærekraft, barn og unge og nye arbeidsplasser. Inn i denne situasjonen er kirken en viktig premissleverandør på omsorg, på etikk, på religiøs tilhørighet, på kunst og kultur og på tradisjon og forankring. Hele 80 % av befolkningen i Rana tilhører Den norske kirke, og dåpstallene er ganske stabile. Dette betyr at kommunen og kirken handler om svært mange av de samme menneskene.

Rana kirkelige fellesråd og Rana kommune har et godt samarbeid bygd opp over mange år, og kirken tilgodeses på lik linje med det øvrige tjenestetilbud i kommunen. Det er gode rutiner på dette. Både når det gjelder gravferdsforvaltning og kirkehus er det god dialog med kommunen.

Men det øvrige arbeid i menighetene, som noen ganger har en link til de kommunale tjenestene er det ikke like god informasjonsflyt om. Biskopen foreslår derfor at det lages rutiner der representanter for menighetene, prostene og kirkevergen har årlige møter med kommunens politiske ledelse for å informere om sitt arbeid, og at en gjennom dette også kan finne fellesarenaer. Kirken arbeider med barn og ungdom, med rusforebygging, med omsorg for eldre, med kirkemusikk og konserter, alt dette er fellesarenaer med kommunen. Besøkene på Helgeland betong og restaurant Melkebarten sameie

og overnattingsstedet «Til Elise» ga oss et blikk inn i de utfordringer som finnes i kommunen, omstilling i arbeidsplasser og nysatsning på nye nisjer.

15. Kirken og samfunnet

Den norske kirke er ikke lenger statskirke etter 1.1.2017. Likevel er vi heller ikke en frikirke som er lik de andre religiøse menighetene. Vi har en historie og et medlemstall som gjør at vi stiller i en særstilling. Derfor er det bebudet at Den norske kirke skal ha en egen del i den nye tros og livssynsloven som antagelig blir vedtatt av Stortinget neste år, i 2020. Vi håper jo at finansieringen fortsatt vil være offentlig gjennom stat og kommune, og at vi også for fremtiden kan være en folkekirke som er over hele landet. Dåpen som eneste kriterie på at du tilhører denne kirken, og geografiske menigheter som ikke bygger på enighet teologisk eller sosialt, men på at vi, selv om vi er forskjellige tilhører samme kirke, er for meg meget viktig teologi om folkekirken. Jeg tror samfunnet tjener på å ha en slik kirke. Kirken er med på å skape opplevelsen av det hellige midt i hverdagen, kirken er med på å bringe de etiske perspektiver på livet inn i samfunnet, kirken taler de marginaliserte sak, kirken gir enkeltmennesket en trygghet og plattform for sitt liv. Det er mangfoldet av trosuttrykk som gjør folkekirken så viktig. Her kan den strekttroende være og her kan den som bare undrer seg være, ja her kan den som opplever kirkehuset som troens sentrum også være.

Jeg tror at kirken er en samlende og trygghetsskapende faktor, det får vi ikke minst erfare i møte med de som mister noen av sine og opplever kirkens tilstedeværelse. Og så er samfunnet i endring, behovene for religion endres, familieforhold endres, og da er det vår oppgave som kirke å tolke evangeliet slik at det når til vår tids mennesker.

Da kan det hende vi må gå nye veier med det gamle budskap. Åpenheten for samfunnet må alltid være med i vårt kirkelige arbeid.

Takk

Vi har hatt gode dager her i Nord Rana og Sjona. Som jeg begynte med har vi møtt gjestfrihet og raushet, tillit og åpenhet. Vi har møtt mennesker som er glad i kirken og arbeidet, som er glad i mennesker og som vil noe med sitt engasjement i kirken.

Vi har møtt ansatte som er opptatt av å gjøre en god jobb og som strekker seg langt, Kenneth Berg som er alltid aktiv og hjelpsom kirketjener som har god orden på kirkens hus, kirketjener Roy Kielen som tar vare på Sjona kirke,

diakoniarbeider Bente Hansen Sandberg som ivrer for å gjøre kirken åpen og omsorgspreget, kantor Anne Helene Jonassen som stiller opp så mye hun kan (og som trekker sangere og musikere inn i kirken i tillegg til å gjøre liturgien og salmene til evangelium, menighetspedagog Berit Moss som har en god administrasjonsevne i tillegg til stor glød for konfirmantarbeidet, sokneprest Magne Løvlien som er så glad for å arbeide i en arbeidskirke med alle sine muligheter og som er mester i å gi ros, prestevikar Linett Bjørkto som kombinerer studier og jobb og bruker sine mange ressurser og lærer samtidig. Jeg vil også spesielt nevne nestleder i menighetsrådet Karl Einar Haukland som på kort varsel steppet inn for lederen når han ble syk. Hans kompetanse på menigheten i Nord Rana har hjulpet oss godt under visitasen.

Det var også fint å møte menighetsrådet i Sjona med Bill Jarle Hansen som leder, også en leder med mye kunnskap om menigheten.

Diakoniutvalgene, menighetsrådene, vi har møtt mennesker med kjærlighet til den tjenesten de står i, om den er på prekestolen eller kjøkkenet eller med papirer. En menighet som bæres av kjærlighet kan tåle mye annet.

Prost Karianne Egeberg Gullfjell er en god medarbeider som ser mennesker. Det er en viktig egenskap for en leder. Dessuten har hun mye grasrotkompetanse som kommer godt med når noe blir utfordrende i stab eller organisering. For det blir det.

Jeg takker for disse dagene, ser frem til videre samarbeid og ønsker dere alle Guds velsignelse.

Rana 17. mars 2019

Ann-Helen Fjeldstad Jusnes

Biskop i Sør-Hålogaland